

ORIENTAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

journal homepage:
<https://www.supportscience.uz/index.php/ojss>

THE ROLE INFORMATION TECHNOLOGY IN MEDICINE, INTRODUCING THE FIELD NEWS

Barno Yu. Abdukadirov

Tashkent Medical Academy

Tashkent, Uzbekistan

E-mail: abdukadirovabarno863@gmail.com

ABOUT ARTICLE

Key words: Information technologies, digital technologies medical system, medical care, implementation of modern experimental methods.

Received: 23.05.23

Accepted: 25.05.23

Published: 27.05.23

Abstract: The article is about the role of information technologies the further development of the medical field and the innovations introduced into the field. Increasing the medical literacy of the population through the development of information technologies in the field of medicine is one of the most important tasks.

TIBBIYOTDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI, SOHAGA KIRITILAYOTGAN YANGILIKLAR

Barno Yu. Abdukadirova

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Toshkent, O'zbekiston

E-mail: abdukadirovabarno863@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Axborot texnologiyalari, raqamli texnologiyalar, tibbiyot tizimi, tibbiy yordam kursatish, zamonaviy tajriba usullar.

Annotatsiya: Maqolada hozirgi kunda tibbiyot sohasini yanada rivojlantirishda axborot texnologiyalarini o'rni va sohaga kiritilayotgan yangiliklar haqida so'z yuritilgan. Tibbiyot sohasida axborot texnologiyalarini rivojlantirish orqali aholini tibbiy savodxonligini oshirish sohani yanada keng tadbiq etish eng asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МЕДИЦИНЕ, ИННОВАЦИИ, ВНЕДРЯЕМЫЕ В СФЕРУ

Барно Ю. Абдукадирова

Ташкентская медицинская академия

Ташкент, Узбекистан

E-mail: abdukadirovabarno863@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: информационные технологии, цифровые технологии, медицинская система, курсовая медицинская помощь, современные экспериментальные методы.

Аннотация: В статье рассматривается роль информационных технологий в дальнейшем развитии медицинской отрасли в настоящее время и инновации, внедряемые в эту область. Повышение медицинской грамотности населения за счет развития информационных технологий в области медицины является одной из основных задач более широкого внедрения отрасли.

KIRISH

Axborot texnologiyalari hozir hamma joyda qo'llanilmoqda. So'g'liqni saqlash kabi inson hayotining muhim sohasini qoldirish mumkin emasligi aniq. So'nggi ishlanmalar butun dunyo bo'ylab aholiga tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etishning eng istiqbolli usullarini ishlab chiqishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, IT infratuzilmasini samarali qurish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ko'pgina davlatlar uzoq vaqt davomida tibbiyot sohasidagi innovatsiyalardan faol foydalanmoqda.

AASOSIY QISM

Axborot texnologiyalari zamonaviy dunyoda hamma hamma yerga shiddat bilan kirib, insoniyatning ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Sog'liqni saqlash ham bundan mustasno emas. Zamonaviy IT ishlanmalari aholiga tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etishning yangi usullarini ishlab chiqishga ijobiy ta'sir kursatmoqda. Ko'pgina mamlakatlarda uzoq vaqtlardan beri sog'liqni saqlash sohasida yangi texnologiyalardan faol foydalanilmoqda. Bemorlar va xodimlar uchun telekonsultatsiyalar o'tkazish, turli muassasalar o'rtasida bemorlar haqida ma'lumot almashish, fiziologik ko'rsatkichlarni masofadan turib qayd etish, operatsiyalarni real vaqt rejimida kuzatish – bularning barchasi tibbiyotda axborot texnologiyalarini joriy etish orqali taqdim etilmoqda. Bu sog'liqni saqlashni axborotlashtirishni yangi rivojlanish bosqichiga olib chiqadi, uning faoliyatining barcha jabhalariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Sog'liqni saqlash sohasida axborot texnologiyalarini joriy etilishi xizmat ko'rsatish shiddatini oshirish xodimlar ishini sezilarli darajada tezlashtirish va bemorlarga xizmat ko'rsatish harajatlarini kamaytirish imkonini beradi.

Tibbiyot va sog'liqni saqlash sohasida axborot texnologiyalari quyidagi vazifalarni hal qilishga yordam beradi:

- ❖ klinikadagi bemorlarni hisobini yuritish;
- ❖ ularni holatini masofadan kuzatib borish;
- ❖ diagnostika tekshiruvlari natijalarini saqlash va uzatish;
- ❖ belgilangan davolashning to'g'riligini nazorat qilish;
- ❖ masofaviy ta'limni o'tkazish;
- ❖ tajribasiz xodimlarga maslahat berish.[1]

Tibbiyotdagi axborot texnologiyalari bemorlarning ahvolini yuqori sifatli monitoring qilish imkonini beradi. Elektron klinik hujjat yuritish klinika xodimlarining turli blankalar tayyorlashga ketadigan vaqtini qisqartirish imkonini beradi. Bemor haqidagi barcha ma'lumotlar muassasaning tibbiyot xodimlari uchun mavjud bo'lgan bitta hujjatda keltirish, tekshiruv va protseduralar natijalari to'g'risidagi barcha ma'lumotlar to'g'ridan-to'g'ri elektron tibbiy kartaga kiritish barcha tibbiyot xodimlari uchun keng qulayliklar yaratadi. Bu boshqa mutaxassislariga belgilangan davolash sifatini baholash, tashxis qo'yishdagi noaniqliklarni aniqlash imkonini beradi.

Tibbiyotda ITdan foydalanish shifokorlarga har qanday qulay vaqtda onlayn konsultatsiyalar o'tkazish imkonini beradi. Bu tibbiyot xizmatlarini samarasini oshiradi. Ya'ni odamlar masofadan turib tajribali shifokorlarda malakali yordam olishlari mumkin. Bu ayniqsa odamlarga quyidagi qulayliklarni yaratadi:

- geografik jihatdan chekka hududda yashovchilarga vaqtdan yutish;
- nogironligi bo'lgan bemorlar uchun ortiqcha ovoragarchilik sarsongarchiliklarsiz tibbiy maslahat olish;
- favqulotda holatda ushlangan bemorlarga kerakli maslahatlarni berish;
- bemorlar o'zlar uchun moliyaviy jihatdan ancha kamchiqim bo'lgan tibbiy maslahatlarni olishlari;
- uzoqdan uzoq navbatlarni bulmasligi.[2]

Shunday qilib, bemor yoki shifokor maslahat olish uchun uzoq masofalarga borishlari shart emas. Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida shifokor bemorning ahvolini baholay oladi, uni tekshiradi va uning barcha tekshiruv natijalari bilan tanishadi. Bunday maslahatlashuvlar nafaqat fiziologik muammolari bo'lgan bemorlarga kerak. Suhbatlar psixologik yoki psixiatrik

yordamga muhtoj bulgan odamlarga ham ruxsat beradi. Audiovisual aloqa shifokorga bemor bilan aloqa oʻrnatish va unga zarur yordam koʻrsatishda yana keng imkoniyatlar beriladi.

Bugungi kunda tibbiy axborot tizimlari faol rivojlanmoqda. Bu muassasalarning yanada samarali va tezroq ishlashiga imkon beradi. Soʻgʻliqni saqlashni axborotlashtirish-bu juda keng tushuncha boʻlib, u axborot texnologiyalari yordamida mutaxasislarni tibbiyot sohasidagi dunyodagi ilmiy yutuqlar haqida xabardor qilishga qaratilgan faoliyatni ham oʻz ichiga oladi. Shunday qilib, bu shifoxona va poliklinika xodimlarini tayyorlash va malakasini oshirishning samarali usuli hisoblanadi. Bunday texnologiyalar yordamida shifokorlar samaraliroq ishlashga yordam beradigan yangi ishlanmalar va kashfiyotlar haqida tezkor maʼlumot olishlari mumkin. Bu muammo, ayniqsa chekka aholi punktlarida ishlaydigan tibbiyot xodimlari uchun dolzarbdir.

Sogʻliqni saqlashda zamonaviy IT imkoniyatlari tibbiy yordamning barcha barcha jabxalariga ijobiy taʼsir koʻrsatish imkonini beradi. Tibbiyotda axborot texnologiyalaridan foydalanish ham quyidagilarga imkon beradi:

- masofaviy taʼlimni oʻtkazish;
- hamkasblar bilan tajriba almashish uchun aloqalarni yoʻlga qoʻyish;
- sogʻliqni saqlash boʻyicha soʻngi maʼlumotlarni olish.

Bundan tashqari texnologiya tibbiyot muassasini boshqarishni yaxshilashi mumkin. Tibbiy tizimlar ishini avtomatlashtirishga imkon beradi:

- ◆ klinikani boshqarish;
- ◆ rejalashtirish va iqtisodiy boʻlim;
- ◆ kadrlar boʻlimi;
- ◆ dorixonalar;
- ◆ moddiy xizmatlar. [2]

Bundan tashqari, innovatsion tizimlardan foydalanish muassasaning dori vositalari bilan taminlash tizimini soddalashtiradi, yangi texnologiyalar tezda yordam beradi:

- daromadlar va harajatlar boʻyicha operatsiyalarni roʻyxatga olish;
- omborlar ustidan nazoratni amalga oshirish;
- dori vositalarini yetkazib berish uchun arizalarni shakllantirish;
- dori-darmonlarni isteʼmol qilishni nazorat qilish;
- materisllarni, tayorgarliklarni hisibdan chiqarish;
- hisobot hujjatlarini yaratish va yuqori organlarga topshirish. [1]

Tibbiyotda taʼlim sohasida axborot texnologiyalari faol qoʻllanilmoqda. Masofaviy seminarlar universitetlar va tibbiyot maktablari talabalariga kerakli bilimlarni olish imkonini

beradi. Bunday texnologiyalar yosh mutaxassislarga yetuk shifokorlarning ma'ruzalarida ishtirok etish, yangi bilim va tajriba orttirish imkonini beradi.

XULOSA

Bu imkoniyatlarni barchasi rivojlangan davlatlarda mavjud va juda yaxshi yo'lga qo'yilgan. Hozirgi kunda O'zbekistonda ham ushbu amaliyotlar bosqichma bosqich yo'lga qo'yilmoqda. Butun Respublika bo'yicha barcha tibbiyot muassasalari xodimlari o'z sohalari bo'yicha hamkasblari bilan tajriba almashishmoqda. Respublikamizdagi dorixonalar ham yagona raqamli tizimga joylashtirilmoqda. Odamlar o'zlarini qiziqtirgan masalalar yuzasidan foydali maslahatlarni shifokorlar tomonidan yo'lga qo'yilgan onlayn konsultatsiyalarda olmoqda. Ommaviy axborot vositalari tomonidan aholini tibbiy savodxonligini oshirishga qaratilgan teledasturlar har xil ommaviy tadbirlar o'tkazilmoqda. Bularning barchasi tibbiyot sohasida axborot-texnologiyalarining o'rni naqadar ulkan ekanligidan dalolatdir. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ushbu maqola orqali tibbiyot sohasida axborot texnologiyalarining o'rni va sohadagi yangiliklarni qisman bo'lsada ochib berishga intildik. Bu bilan tibbiyot sohasini yanada rivojlantirish uchun axborot texnologiyalaridan keng foydalanish yangi usullarni amalda tadbiriq etish keraligini ta'kidlab qolamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Akhutina T.V. Generation of speech. Neurolinguistic analysis of syntax. - M.: Publishing House of Moscow. un-ta, 1989. - 215 p.
2. Basova A. G., Egorov S. F. History of deaf pedagogy. - M.: Education, 1984. - 293 p.
3. Basova A. G. Peculiarities of gestural-mimic speech in students of the preparatory class of a school for deaf children. (Without preparation in kindergarten.) // Problems of deaf pedagogy. - M., 1996. - S. 13-30.
4. Basova A. G., Gerankina A. G. Historical data on the attitude of deaf teachers to dactyl and gesture forms of speech in teaching the deaf. Sat. "Issues of deaf pedagogy". - M., 1990. - S. 13-19.
5. Bekmuradov N.Sh. Influence of a hot climate on the performance of students in deaf schools.: Abstract of the thesis. ... dis. cand. ped. Sciences. - M.: NIID APN, 1989. - 17 p.
6. Boschis R. M. Deaf and hard of hearing children. — M.: APN, 2013. — 335 p.
7. Boskis R. M. Mimic speech of the deaf and dumb // Deaf and hard of hearing children. - M.: APN RSFSR, 1999. - S. 100-114.
8. Vasiliev I. A. Methods of teaching deaf speech, writing and reading. - St. Petersburg, 1900. - S. 107-115.

9. Vyunova N.I. Theoretical foundations of integration and differentiation of psychological and pedagogical education of university students: Abstract of the thesis. dis. ... doc. psychol. Sciences / N.I. Vyunova. - M., 1999. - 41 p.
10. Gorbushina S.N. Worldview determinants of the formation of a future teacher's health culture: Dis. ... doc. ped. Sciences. - Izhevsk, 2005. - 374 p.
11. Geilman I. F. Manual alphabet and speech gestures. — M.: KOIZ, 1997. — 596 p.
12. Geilman I. F. Specific means of communication of the deaf. Dactylogy and mimicry. - L .: LVC VOG, 1995. - Part 1. - 164 p..
13. <https://robo-med.com>[1]
14. <https://alp-itsm.ru> [2]